

BARRIO LOBI

Co-creatie traject E-buurt

2 ONTWERPBIJeenKOMSTEN OP GEBIEDS- EN GEBOUWENNIVEAU

saba
ADVIES

wonam

ONTWERPPRINCIPES OP GEBIEDSNIVEAU

Op deze eerst ontwerpavond, samen met buurtbewoners, staat het gebied van de nieuwe buurt centraal. Hoe zien bewoners de toekomstige wijk in de E-Buurt Oost? Hoe goed kennen ze hun burens en aan welke ontmoetingsplekken hebben ze behoefte?

De thema's waarover gediscussieerd wordt zijn: Een gezonde buurt, Ontmoeting stimuleren en Herkenbare onderlinge (architectonische) samenhang. Met de expertise van de bewonersdenktank kan het tendersteam het stedenbouwkundig plan verder verfijnen. De avond op 9 maart in restaurant Elixer roept inspiratie, betrokkenheid en vertrouwen op.

Na een gezamenlijke maaltijd schuift een gemêleerd gezelschap aan bij de eerste ontwerpessie. Oud en jong zijn van de partij. Voordat de bijeenkomst start, kiezen de deelnemers allemaal een kaart uit met een afbeelding om zichzelf persoonlijk te introduceren. De een pakt een afbeelding van een boom, die staat voor de kastanjeboom van 50 jaar oud, een ander een plaatje van aardbeien, eetbaar groen dat zeker niet mag ontbreken in de nieuwe buurt. Een derde kiest een slotje dat ontmoeting en het bij elkaar houden van de buurt symboliseert.

Daarna presenteren twee leden van het tendersteam Ebe Treffers van Wonam en Xander Vermeulen Windsant van XVW architectuur hun plannen en ambities voor de nieuwe buurt. Gastvrouw is Renu Jarbandhan van Sabo Advies.

Wonam is een projectontwikkelaar en belegger in betaalbare huur- en koopwoningen. De ontwikkelaar wil rond de 338 woningen gaan bouwen in de E-buurt Oost, verdeeld in middeldure huur en koop en vrije sector koop. Het gaat om 106 middeldure huurwoningen, 120 middeldure koopwoningen en 112 vrijesectorkoopwoningen. De belangrijkste doelgroepen zijn: starters, jonge gezinnen en senioren. De middeldure huurwoningen zijn minimaal 70 m², (middel)dure koopwoningen–appartementen- minimaal 65 m² en eengezinswoningen van minimaal 100 m².

AMBITIE

Ambitie van het Tendersteam:

- Co-creatie: samen met (toekomstige) bewoners ontwikkelen
- Een gezonde en verbonden buurt: wonen in een groene, actieve omgeving
- Sociale ontmoetingen stimuleren: elkaar in de buurt leren kennen
- Herkenbare onderlinge samenhang: werken aan een stuk van de buurt
- Groene, duurzame architectuur: plek waar mens en natuur samenleven

CO-CREATIE

Het tendersteam heeft vijf uitgangspunten opgesteld. Een daarvan is een buurt bouwen met inspraak van (toekomstige) bewoners in een zo vroeg mogelijk stadium. Dus samen ontwikkelen oftewel co-creatie. Door de expertise van bewoners aan te boren, wil ze 'wijk-specifieke' wensen boven water halen. Wensen die aansluiten bij woon- en leefrituelen en het stedenbouwkundige plan verfijnen.

ARMEN UITSTREKKEN

Meer openheid en verbondenheid in de nieuwe wijk is een andere belangrijke pijler in het plan. Ook architectonisch.

“De bebouwing moet als het ware de armen uitstrekken naar de buurt. Daarom geven we extra aandacht aan de overgang van—en verbinding tussen—privé- en publieke ruimte. Die overgangen noemen we ‘tussenruimten, het zijn ruimten die mensen zich kunnen toe-eigenen”, vertelt Xander Vermeulen Windsant in zijn presentatie.

STICKY PLACES

De tussenruimten bieden kansen voor ongedwongen contact en stimuleren zo ontmoetingen tussen buurtbewoners. Ze bevorderen sociale verbinding en daarmee ook het buurtgevoel. De tussenruimten bieden plaats aan zogenoemde 'sticky places', plekken waar mensen blijven plakken, elkaar spreken en elkaar beter leren kennen en begrijpen.

“Je kunt denken aan plekken voor gezamenlijk gebruik zoals bijvoorbeeld een buurthuis, maar het kunnen ook veranda's, loggia's, terrassen of restaurants zijn”, legt Vermeulen Windsant uit. “Om die tussenruimten levendig vorm te geven willen we de plinten gebruiken. Dat zijn de overgangszones tussen de straat en de gebouwen. Het is het onderste deel van een gebouw dat op ooghoogte zichtbaar is. Plinten vormen de levendige verbindingen tussen de drie verschillende kavels.”

GROEN & DUURZAAM

“Julie hebben het de hele tijd over een park”, zegt een van de aanwezigen kritisch als het gaat over een groene, actieve omgeving. “De groenstroken die jullie laten zien, lijken toch niet op een park?” Dat moet het tenderteam toegeven: 'park' dekt de lading niet.

Een echte groene buurt is ook een duurzame buurt. Duurzaamheid en energiezuinig zijn belangrijke gemeentelijke eisen. Een van de uitgangspunten van het tenderteam is dan ook een groene, duurzame architectuur: een plek waar mens en natuur samenleven. Vergeet daarbij ook niet aspecten als klimaatadaptief, circulair en energieleverend.

BARRIO LOBI ZOMERSPELEN

In een eerder stadium, vorig jaar september, tijdens de Barrio Lobi-bijeenkomst Zomerspelen, zijn bewoners al gevraagd naar hun dromen en wensen voor de nieuwe buurt. Daar kwam uit dat ze graag meer sociale en recreatieve ontmoetingsplekken zien, deze zijn nu schaars. Het huidige groen wordt buitengewoon gewaardeerd, dat moet zoveel mogelijk terugkomen. Ook is er behoefte aan laagdrempelige voorzieningen met een buurtfunctie, waar kinderen spelen en volwassenen ontspannen. De ontwerpsessie borduurt voort op deze wensen en gaat hier dieper op in.

NIEUWBOUW

De nieuwe wijk bestaat uit 3 kavels (wijkjes) met laagbouw, middelhoge bouw en hoogbouw.

- Kavel 1A bestaat uit een woonplint van 2 lagen die aansluit op het 'park'.
- Kavel 3 bestaat uit drie woonblokken op een half verdiepte parkeersokkel.
- Kavel 5 bestaat uit 2 torens (hoger en minder hoog). Het hogere deel wordt een herkenningspunt in de buurt.

3 ONTWERPTAFELS

Dan start de eerste sessie, verdeeld over 3 ontwerptafels. De thema's: **Sociale ontmoeting stimuleren, Een gezonde en verbonden buurt en Herkenbare onderlinge (architectonische) samenhang.**

Bij de tafel Sociale ontmoeting stimuleren is een van de vragen: welke 'sticky places' zijn er in de E-Buurt? Velen noemen het terras en de moestuinen bij restaurant Elixer. Gewenst zijn kinderspeelplaatsen, sportfaciliteiten, culturele plekken en vaste dam- of schaakplekken. Sommigen dromen van een buurtschuur waar je kunt klussen of een waterpunt met een bankje in de zon.

2. Welke 'sticky places' bevinden zich in het gebied?

op 't plein,
veld tuin,
bankjes naar de
zon

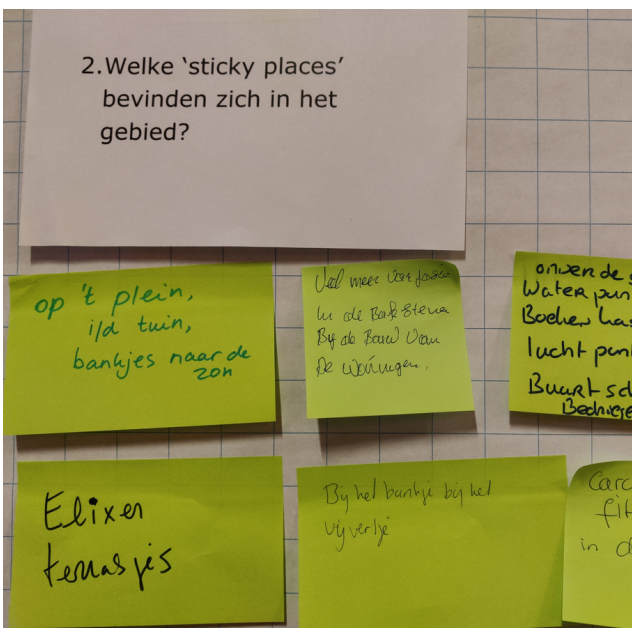
Veel meer van fossie
in de Bank Steun
Bij de Bank van
de Wijkvereniging.

om de de
Water punt
Boeken kas
Lucht punt
Buurt sch
Beheer

Elixer
terrasjes

Bij het bankje bij het
Vijverje

Card
fit
in de

ONTMOETINGSRUIMTES

De (collectieve) ontmoetingsruimtes zijn een volgend onderwerp. Willen de aanwezigen dat die openbaar zijn? Het is antwoord is luid en duidelijk. "Openbaar 'to the max' en divers 'to the max'. Die ruimtes moeten toegankelijk zijn voor alle bevolkings- en leeftijdsgroepen, we willen geen hokjes." 'Voor, door en van iedereen', benadrukt een bewoners nog maar eens 'dan voelt iedereen eigenaarschap'.

En welke (buurt)functies zien de aanwezigen graag in de plinten? Antwoorden: een café, restaurant, flexwerkplekken, een informatiepunt en radio Mart. Maar ook ruimte voor (sociale en lokale) ondernemers, kunstenaars en talentontwikkeling. Sommigen zijn heel specifiek in hun wensen, zoals een ijzerwarenwinkel, een biologische winkel of een Marokkaans bakkertje waar je lekkere broodjes kunt kopen.

GROENE & GEZONDE BUURT

Ondertussen praten de aanwezigen bij een van de andere tafels over wat belangrijk is voor een groene, gezonde en verbonden buurt. Volgens velen zijn dat ruimten om samen dingen te doen (naar voorbeeld van de klusflat Kleiburg), zoals sport-, speel- en muziekfaciliteiten. Andere wijzen erop dat een groene, autoluwe wijk bijdraagt aan een fijne, gezonde manier van leven. Daar horen ook fruitbomen en eetbare plantsoenen bij, want 'groen zorgt voor ontmoeting'. Een bewoonster legt uit: "Fruitbomen en eetbare planten motiveren mensen om deze ook te verzorgen."

Dan gauw naar een volgend punt en iedereen wil zijn zegje doen. Hoe is in het plan de onderlinge architectonische verbinding vormgegeven? "Gebouwen moeten bijdragen aan het buurtgevoel, maar om naar elkaar om te kijken, moet je elkaar ook kunnen zien. Elk wijkje (kavel) mag een eigen sfeer hebben, maar zorg wel dat ze niet met de rug naar elkaar staan." Ook belangrijk: zoek balans tussen eenheid en individualiteit.

GEEN 'KIJKHUIS'

Hoe ontmoet je elkaar op woon- en buurtniveau? Verbinding met de openbare ruimte is goed, maar thuis voel je je graag geborgen. Zoek balans tussen openheid en geborgenheid. Iemand zegt het zo: "Als je alleen bergingen ziet, heb je een dichte gevel. Dat is niks. Maar het moet ook geen 'kijkhuis' worden. Overal in de Bijlmer waar veel inkijk is, bouwt iedereen het dicht. Je kunt beter zorgen voor meer geborgenheid door de keuken aan de voorkant te maken. Dan hebben mensen zeker de helft van de dag het gordijntje open."

VERBINDEN

Een andere vorm van verbinden kan zijn om deconomie in te zetten, gezamenlijk gebruik maken van voorzieningen of voertuigen. Iemand oppert ook een eigen lokale munt. Een ander: verbondenheid kun je ook stimuleren door voorzieningen te maken die de omgeving naar de plek lokken. "Pas op met wensdenken over verbondenheid", waarschuwt een derde, als gordijnen en jaloezieën dicht blijven, zorgt dat voor een onveilig gevoel."

Een andere kwestie is de verbondenheid met de nieuwe burens. Hoe krijgen zij het DNA van de Bijlmer, zoals zelfredzaamheid en zorgzaamheid, mee. "Organiseer een cursus Bijlmer."

NIET TE BRAAF

Over de openbare ruimte en de nieuwe woningen zijn de meningen uitgesproken. "Ik zie een openbare ruimte met duidelijke lange lijnen. In de Bijlmer passen grote gebaren, geen kneuterigheid." Een ander: "Nu lijkt alles op elkaar, het zou mooi zijn als dit gebied eruit springt en een statement maakt, het verhaal van de buurt vertelt. Enne, niet te braaf, het mag wel een beetje Bijlmer blijven." Over de nieuwbouw: "Als je nieuwbouw gaat neerzetten, probeer dan levensloopbestendig te bouwen. Dat is voor de doorstroom fantastisch."

EYEOPENER

Voor architect Vermeulen Windsant is het een eyeopener dat bewoners de E-Buurt zien als een knooppunt tussen de aangrenzende wijken.

“Hoewel deze er anders uit zien, functioneren ze dus als één verbonden stuk. De nieuwe wijk komt er als een puzzelstukje bij. Voor ons is het de kunst die architectonisch te verbinden via de openbare ruimte. Dat kan door gebouwen een ‘anker’ te geven of door middel van verlichting, zoals bewoners voorstellen. Het is ook een goed idee om op de verbindende routes zoals fietsroutes te letten en aan te haken bij de provinciale wandel- en kunstroutes.”

EXPERTS

Bewoners waren over het algemeen meer dan tevreden bleek uit het antwoord op de vraag ‘hoe ga je hier weg?’ “Tevreden, verrast, aangenaam, het was een hele mooie en inspirerende avond, het plan ziet er veelbelovend uit.”

“Er kwamen goede ideeën naar voren. Ik heb vertrouwen, ik heb bijgeleerd. Jullie doen het goed, jullie zuigen eerst alle wensen van bewoners op.”

“IK HEB ER WEL VERTROUWEN IN, HET WAS INTERESSANT.”

ONTWERPPRINCIPES OP GEBOUWENNIVEAU

Op deze tweede ontwerpavond, samen met buurtbewoners, staan de gebouwen centraal. Hoe stimuleer je bijvoorbeeld community's in de twee woontorens? Wat voor woonideeën zijn er voor de verschillende doelgroepen? En is er animo voor een bewonerscollectief? De thema's waarover gediscussieerd wordt zijn: Co-creatie, Sociale ontmoeting stimuleren en Groene, duurzame architectuur. De avond op 14 maart in restaurant Elixer is wederom doortrokken van positieve energie. De zorgen blijven over of er in de nieuwe wijk wel plaats is voor 'onze jongeren'.

Het wordt al routine, deze tweede ontwerpavond: na de gezamenlijk genoten maaltijd een ijsbreker om elkaar en de buurt iets beter te leren kennen. Het zorgt er ook voor dat alle aanwezigen die net in een kring zitten, weer even in de benen komen.

Wie woont er in de wijk Grubbehoefte? De aanwezigen begeven zich naar een kant van de ruimte. Dezelfde procedure voor de buurten Gravestein, Geldershoofd, Geerdinckhof, E-Buurt, een andere wijk in Zuidoost of helemaal buiten Amsterdam. Onderhand zijn er bijna geen plekken meer waar de aanwezigen in een apart groepje kunnen staan. Facilitator Renu Jarbandhan heeft bereikt wat ze wilde: we zien hoeveel verschillende buurten er in Zuidoost zijn.

Deze avond is architect Lyongo Juliana van OZ Architect de leidsman die uitleg geeft over de ruimtelijke schetsen van de twee woontorens. Hoe zorg je op zo'n hoogte voor sociale cohesie, stimuleer je ontmoeting en ontwikkel je een community? Hij maakt daarvoor de vergelijking van een verticale straat. Net als in een gewone straat zijn speelplekken, parkjes, grasveldjes en buurtplekken gewenst. Maar hoe realiseer je die? Door geen kaarsrechte torens, waar alle lagen identiek zijn, te ontwerpen, maar torens waarbij er sprongen zitten in de massa's. En bovendien de balkons niet recht onder elkaar, maar diagonaal tegen over elkaar liggen. Zoals de veters in een schoen.

CONTACT ERVAREN

Dan volgt een les uit het architectenboek voor gevorderden, want een ander belangrijk punt bij leefbare hoogbouw is de grens waarop je nog contact met elkaar ervaart. Bij hoeveel meter voel je nog contact vanaf een balkon met de mensen op straat? Die grens –blijkt uit onderzoek– ligt op circa 15 meter en dat staat gelijk aan ongeveer 5 woonlagen. Als je dus de torens opdeelt in community's van 5 verdiepingen, die verbonden zijn aan gezamenlijke buitenruimte, dan houd je toch binding met buiten en met elkaar. “Die gezamenlijke ruimten werken als een sticky place of Sky lobi, een plek waar mensen graag even verblijven”, zegt Juliana.

ONTWERPTAFELS

Na de presentatie wordt weer de inbreng van de aanwezigen gevraagd. Zij schuiven vol verwachting aan bij de 3 ontwerptafels. Bij het thema Co-creatie zien ze voor zichzelf veel rollen weggelegd in het stimuleren van het community gevoel. De een wil helpen bij de toegankelijkheid en veiligheid, anderen zijn sterk in het coachen van ondernemers. Weer anderen zien zichzelf als regelaar en coördinator van de buurruimte of als community verbinder.

BEWONERSCOLLECTIEF

De stelling over een bewonerscollectief kan op bijval rekenen. Het is een praktische vertaling om een aantal zaken gemeenschappelijk te regelen. Maar het welslagen hangt dan wel af van goede afspraken en op elkaar afgestemde verwachtingen. “Als je de leefbaarheid van huurders én kopers gezamenlijk wil bevorderen, doe dat dan wel volgens de regels van de wet.”

TIJDELIJKE INVULLING

Een deelnemster brengt nadrukkelijk het kwartier maken onder de aandacht.

"Vergeet niet de tijdelijke invulling tijdens de bouwperiode. Zo kun je bewoners meenemen tijdens het bouwrijp maken van het terrein. Regel bijvoorbeeld een collectieve ruimte voor de programmering van kunst, cultuur of iets anders."

BOUW VOOR DE BUURT

Een volgende vraag: wat zijn passende criteria of voorwaarden voor doorstroming naar middeldure huur of koop? Daar komen vele antwoorden op die eigenlijk allemaal in andere bewoordingen hetzelfde zeggen: bouw voor de buurt. "Geef de kinderen van de huidige bewoners voorrang." Of: "Laat alleen mensen doorstromen die in de Bijlmer wonen of zij die een wooncarrière in de buurt willen."

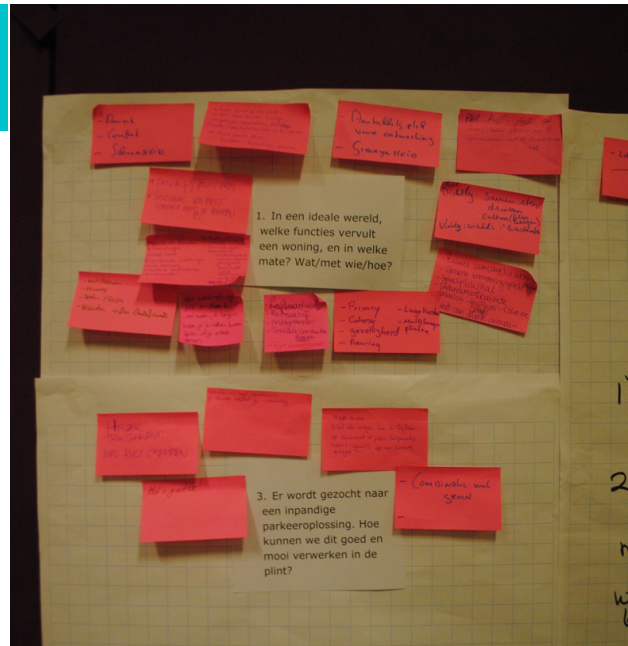
GEBORGENHEID & PRIVACY

Architect Lyongo Juliana is voorzitter van de ontwerptafel Sociale ontmoeting stimuleren. Daar valt vooral de creativiteit op, zoals het idee om een aantal tussenwoningen flexibel te maken om woningen te kunnen vergroten of te verkleinen. Daarnaast vindt iedereen geborgenheid en privacy voor de eigen woningen belangrijk, maar ook ruimtes om elkaar te ontmoeten.

Regelmatig komt ook de 'tijdpolitie' langs om aan te geven dat de 30 minuten voor de sessie bijna om zijn, want dan is het tijd om te rouleren naar de volgende tafel. Maar er wordt zo driftig gediscussieerd, dat de sessies er geregeld 10 minuten bijkrijgen. En dan is men soms nóg niet uitgepraat.

CREATIEVE IDEEËN

Door naar de volgende vraag. Wat voor woningen zou je ontwerpen voor de verschillende doelgroepen? Denk aan leeftijd, gezinssamenstelling, cultuur of fysieke beperking. Verschillende ideeën en woonconcepten komen voorbij. Geef mensen de kans te beginnen in een 'friends' woning (die later voor andere groepen geschikt is), maak 'life change' woningen (zodat woningruil binnen het blok mogelijk is) of ontwerp 'kangarowoningen' (met eigen plek voor de ouders op leeftijd).

CONSUMPTIEVRIJE RUIMTE

Ideeën om ontmoeting te stimuleren rollen over de tafel: speel-, tentoonstellings- of ontmoetingsplekken met eetbare planten en bankjes bij de liften. En natuurlijk ruimten voor ondernemers niet te vergeten. Binnen moet ruimte zijn voor een plek om elkaar te ontmoeten: de buurruimte. "Je begint allemaal opnieuw, belangrijk is om elkaar bij de start te kunnen leren kennen." En: "Ik pleit voor een consumptievrije ruimte, waar je kunt zitten zonder iets te hoeven kopen."

INPANDIGE PARKEEROPLOSSING

"We zoeken naar een inpandige parkeeroplossing. Hoe kunnen we dit goed en mooi verwerken in de plint? Wat vinden jullie bijvoorbeeld van parkeren op maaiveld met een glazen wand?", vraagt Lyongo Juliana de deelnemers. "Een goed idee", zeggen velen. Tips zijn er legio: "Inpandig zicht naar buiten is oké, maar als je aan het recreëren bent, dan wil je niet naar inrijdende auto's of een garage kijken. Gebruik iets van melkglas." Of: "Maak gebruik van de combinatie groen en inpandig. Laat het zicht intact en maak er meteen een 'smart' garage van."

KRITISCHE NOOT

Sommigen zien de route van de garage naar de lift en dan naar het eigen huis al helemaal voor zich “Je moet uit de garage niet direct naar de lift doorgestuurd worden, maar eerst naar de hal. Dat stimuleert ontmoeting.” Soms zijn de opmerkingen uitermate praktisch. “Verzin een betere oplossing voor afval dan bij de huidige flats”. Een kritische noot wordt her en der ook gekraakt. “Ik twijfel over de optie van elkaar zien op je balkon. Eigenlijk wil ik niet dat de burens mij daar zien zitten. Ik heb liever privacy, dan contact.”

DUURZAME ARCHITECTUUR

Zonder te pauzeren, gaan we door naar het thema Groene, duurzame architectuur. Wat verstaan jullie onder groene en duurzame architectuur? “Dat is natuur inclusief bouwen met ruimte voor vogels, vleermuizen, vlinders, insecten en andere dieren met behoud van biodiversiteit. Sommigen maken het niet al te moeilijk: “Groen = bomen, struiken en bloemen.” De opmerking van Juliana over de daktuinen is aangeslagen en komt af en toe terug. Het eetbaar groen blijft bijna bij elk thema terugkomen, net als de moestuinen. Zelfs eetbare balkons passeren de revue. Er is een voorkeur voor planten in portieken, galerijen en op balkons. Zoals bij hotel Jakarta.

GEEN MAGNETRONWONINGEN

Zonnepanelen, zonnecellen, wateropvang, windenergie, toilet doorspoelen met regenwater, bouwen met duurzaam hout, bouwen met hergebruikte materialen. Dat is ook een kijk op duurzame architectuur. Wat vinden jullie van de integratie van zonnepanelen en groen in de gevel? “Top, klinkt goed. Zorg wel dat er geen glans- of spiegelreflex ontstaat; we zitten niet te wachten op magnetronwoningen.” Het voorstel voor een buurtbatterij is populair. “Nu hebben we geen mogelijkheid om onze opgewekte energie terug te geven aan het net.”

TASTBARE BIJDRAGE

De plenaire samenvatting van de groene tafel vat alle opmerkingen mooi samen. De duurzaamheidsmaatregelen mogen zichtbaar zijn, ze staan voor een toekomstbestendige leefomgeving, stralen optimisme uit. De nadruk ligt erop dat die maatregelen een tastbare, ‘concrete’ bijdrage leveren aan het dagelijks leven in de wijk: groen moet bijvoorbeeld geen doel op zich zijn, maar moet bijdragen aan koelte, aan de mogelijkheid om voedsel te verbouwen, aan de mogelijkheid om met elkaar iets te doen. Kortom dingen die je ‘ervaart’.

DUBBEL GEVOEL

Er is zorg en een dubbel gevoel over zaken als zonnepanelen: goed natuurlijk, het bespaart energie, maar het vergt forse investeringen. Mogelijk worden de woningen daardoor onbetaalbaar voor de doelgroep. Het beeld bij duurzame gebouwen is dat het zowel duurder (aanschaf/basishuur) als goedkoper is (gebruikskosten). Collectief onderhoud van groen is goed, zeker als het een ‘structureel’ onderdeel van het project is, niet iedereen heeft groene vingers. Er is wel zorg over hogere servicekosten daarvan. De maatregelen moeten ‘simpel’ zijn, foolproof en eenvoudig om mee te leven.

INSCHRIJVEN?

Net als de start van de avond, begint ook het slot een routine te krijgen. Hoe gaan jullie hier weg? Over het algemeen tevreden en optimistisch: "Ik heb er wel vertrouwen in, het was interessant." En: "Kan ik me al inschrijven voor een woning?" Ook: "Ik hoop dat jullie de tender winnen, de voorbeelden van Kleiburg zijn interessant."

SLOT

Maar er was ook scepsis: eerst zien dan geloven. "Waar kunnen we jullie op afrekenen?" Dezelfde zorgen als op de eerste ontwerpavond doken op. "Die huizen zijn veel te duur voor ons en onze jongeren, voor wie is onze stad nog?"

Het kon niet uitblijven met al die extra minuten per sessie; de avond is behoorlijk uitgelopen. Weinigen schijnen het erg te vinden. De bitterballen worden gewoon wat later in het vet gedaan en menigeen maakt dan ook de onderbroken discussie nog even af.

"IK HOOP WEL DAT JULLIE HET WAARMAKEN EN VERDERGAAN"

SAMENVATTING THEMA'S EN AANBEVELINGEN VOOR HET TENDERTEAM

Op 2 avonden in maart organiseerden we participatiebijeenkomsten om bij een bewonersdenktank informatie op te halen over de E-Buurt. Op de eerste ontwerpbijsamenkomst bespraken we zaken op gebiedsniveau, op de tweede zaken op gebouwniveau met name de woontorens. Door de expertise van bewoners aan te boren, willen we 'wijk-specifieke' wensen boven water halen. Wensen die aansluiten bij woon- en leefrituelen en die helpen het stedenbouwkundige plan te verfijnen. De 20 aanwezigen waren sleutelfiguren, initiatiefnemers van buurtactiviteiten, leden van bewonerscommissies, actieve bewoners en ondernemers. De bewoners waren enorm betrokken en gaven veel input. Hieronder een samenvatting van hun input per thema en hun suggesties en aanbevelingen voor het tenderteam. Ook beschrijven we als laatste punt hun zorgen.

Bewoners discussieerden twee keer 2,5 uur lang over de volgende thema's: 1)Co-creatie, 2)Sociale ontmoeting stimuleren, 3)Groene, gezonde en verbonden buurt, 4)Herkenbare onderlinge (architectonische) samenhang en 5)Duurzame groene architectuur.

1) Thema: Co-creatie

- Bijdragen aan de toegankelijkheid en veiligheid van de gebouwen, coachen van ondernemers in de plinten, communicatie/voorlichting geven in woontorens
- Zorgen voor de voorzieningen, een kunststroute ontwikkelen, gebouwen aankleden met kunst
- Zorgen voor onderlinge verbinding (ook tussen jong en oud). Community manager zijn, collectieve ruimte met bar/horecavoorziening runnen, zorgen voor groen, spelen, ontmoeten en een buurttruimte/collectieve ruimte. Buurtgenoten bij moestuin Evergreen betrekken
- Meedoen in een organisatie (bijvoorbeeld wooncollectief) die toezichthoudt en toewerkt naar een communitygevoel om leefbaarheid en samenhang te creëren.

Aanbevelingen

- Rekening houden met de wensen en ideeën van bewoners
- Kwartiermaken tijdens de bouwperiodes, tijdelijke invulling van terrein door bewoners laten organiseren. Let goed op wat je met de openbare ruimte en de plinten doet. Je zou bijvoorbeeld een collectieve ruimte kunnen bestemmen voor de programmering van kunst en cultuur. Zoek ook verbinding met ondernemers voor kavel 5 (de torens)
- Voor de organisatie van een wooncollectief de verwachtingen goed afstemmen en afspraken maken, alles helder hebben aan de voorkant en volgens de wet. Het bewonerscollectief kan bestaan uit een VvE (kopers) en collectief van bewoners/huurders.

2)Thema: Sociale ontmoeting stimuleren

- Privacy en geborgenheid in de woning is heel belangrijk. Daarbuiten genoeg voorzieningen om elkaar te ontmoeten. Mix tot the max
- Buurt/collectieve ruimten moeten openbaar zijn to the max, divers to the max (alle bevolkings- en leeftijdsgroepen, geen hokjes meer), toegankelijk, creatief
- Voor, door en van iedereen= eigenaarschap, lokale munt, circulair
- Ruimte voor talentontwikkeling en sociaal ondernemerschap
- Kritische noot: als er veel diversiteit is dan heb je onvoldoende verbinding en treedt vereenzaming op.

Aanbevelingen

- Een consumptievrije plek in de tussenruimte
- Community's maken door groeperen en clusteren van woonlagen.

SAMENVATTING THEMA'S EN AANBEVELINGEN VOOR HET TENDERTEAM

3) Thema: Groene, duurzame architectuur

- Bewoners zijn voorstander van een autoluwe en groene wijk
- Bewoners staan positief tegenover het groen collectief onderbrengen Collectief onderhoud van groen is goed, zeker als het een 'structureel' onderdeel van het project is, niet iedereen heeft groene vingers. Er is wel zorg voor hogere servicekosten daardoor
- Er is zorg en een dubbel gevoel bij zaken als zonnepanelen: goed natuurlijk, en bespaart energie, maar als de woningen er (onbetaalbaar) duur door worden, omdat het (forse) investeringen kost, dan levert het niets op. In de zin dat de nieuwe woningen onbereikbaar worden voor de buurt. Het beeld bij duurzame gebouwen is dat het zowel duurder (aanschaf/basishuur) als goedkoper is (gebruikskosten).

Aanbevelingen:

- Duurzaamheidsmaatregelen mogen zichtbaar zijn, ze staan voor een toekomstbestendige leefomgeving, stralen optimisme uit. De nadruk ligt erop dat die maatregelen een tastbare, 'concrete' bijdrage leveren aan het dagelijks leven in de wijk: groen moet bijvoorbeeld geen doel op zich zijn, maar moet bijdragen aan koelte, aan de mogelijkheid om voedsel te verbouwen, aan de mogelijkheid om met elkaar iets te doen, kortom dingen die je 'ervaart'
- De maatregelen moeten 'simpel' zijn, 'fool proof' (een gek kan er nog mee omgaan), eenvoudig om mee te leven
- Hoe wordt groenonderhoud in het hele gebied bekostigd, verrekend en georganiseerd.

4) Thema: Groene, gezonde en verbonden buurt

- Belangrijk voor de sociale cohesie (het naar elkaar omkijken) is om elkaar te kunnen zien. De gebouwen moeten bijdragen aan het buurtgevoel
- Het groen moet leefbaar, veilig en autoluw zijn
- Belangrijk is dat iedereen in de buurt kan blijven wonen en kan doorstromen.
- Op het voorstel voor inpandig parkeren is positief gereageerd.

Aanbevelingen:

- Elke wijk mag een eigen sfeer hebben, maar zorg wel dat de gebouwen niet met de rug naar elkaar staan, verbind ze.
- Als je nieuwbouw gaat neerzetten, probeer dan levensloopbestendige woningen te bouwen
- De woningen moeten aan te passen zijn aan een levenscyclus van klein naar groot, maar ook omgekeerd. Woningruil binnen het complex is een suggestie. Zo hoef je niet naar een andere wijk te verhuizen en opnieuw te beginnen.
- Inpandig zicht van parkeergarage naar buiten is oké, maar als je buiten de woningen aan het recreëren bent, dan wil je niet naar inrijdende auto's of een garage kijken. Mogelijk iets met melkglas, kunst, combinatie met groen in plaats van beton en stenen.

SAMENVATTING THEMA'S EN AANBEVELINGEN VOOR HET TENDERTEAM

5)Thema: Herkenbare onderlinge (architectonische) samenhang

- De G- en E-Buurt zien er ruimtelijk heel anders uit maar werken in sociaal opzicht als één buurt. Het is een knooppunt, een 'linking pin', tussen de omliggende buurten.

Aanbevelingen

- De ruimte tussen de blokken moet dus sterk worden
- Gebouwen mogen ook als accenten groen zijn en rekening houden met corridors voor dieren, zorg voor een samenvoeging van steen + groen.
- Duidelijke lange lijnen, in de Bijlmer passen grote gebaren.

Zorgen van bewoners over de nieuwbouw

- “Die huizen zijn veel te duur voor ons als buurtbewoners, voor wie is onze stad nog?”
- Zorgen waren er ook over de jongeren, die geloven niet dat de nieuwe buurt ook voor hen is. “Zijn die woningen wel te betalen door ons?”
- Een van de deelnemers: “Onze jongeren zijn de toekomst. We moeten denken aan de twintigers van nu, voor hen zitten we hier ook. Zij willen straks een woning kopen of huren, een gezin starten. Ze zouden de kans moeten krijgen in de nieuwe buurt te komen wonen.”

Aanbevelingen

- Betaalbaar bouwen voor iedereen
- Ook bouwen en ontwikkelen voor de jongere generatie
- Mogelijkheden bieden om door te stromen vanuit eigen wijk en omliggende wijken.

BARRIO LOBI

Co-creatie traject E-buurt

DANK VOOR UW INZET
&
AANDACHT

saba
ADVIES

wonam